

Autor: Beata Bojar

Przedmiot: język polski

Szkoła: IX LO im. Mikołaja Kopernika w Lublinie

Poziom nauczania: szkoła ponadpodstawowa

Temat: Czy język kształtuje rzeczywistość?

Czas trwania: 45 min

Cel ogólny: uczeń rozumie, jaką funkcję pełni język jako narzędzie myślenia człowieka o świecie.

Cele operacyjne w odniesieniu do treści nauczania (wymagania szczegółowe z podstawy programowej):

Poziom wiadomości:

- A. Zapamiętanie wiadomości - uczeń:
 - wymienia części mowy; rozpoznaje zaimki,
 - wylicza typy liryki.
- B. Zrozumienie wiadomości - uczeń:
 - wyjaśnia funkcję sprawczą języka, odzwierciedla rzeczywistość, ale i ją kreuje,
 - rozumie, czym jest potencjał językowy,
 - rozumie sensy metaforyczne utworu poetyckiego.

Poziom umiejętności:

- C. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych - uczeń:
 - rozpoznaje środki językowe i ich funkcję w poezji,
- D. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - uczeń:
 - wykorzystuje konteksty do zrozumienia i interpretacji utworu lirycznego,
 - interpretuje wpisany w tekst literacki obraz świata,
 - łączy zdolności krytycznego myślenia z formułowaniem samodzielnych sądów,
 - wykorzystuje teorię językową w nowej sytuacji odbiorczej.

Cele wychowawcze:

- a) kształtowanie wrażliwości etycznej,
- b) kształtowanie wrażliwości społecznej.

Metody:

- eksponujące (dwie prezentacje PowerPoint),
- skojarzeniowa (z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter),
- waloryzacyjna,
- dyskusja dydaktyczna,
- ewaluacyjna (z wykorzystaniem Google Forms),
- praktyczna.

Formy:

indywidualna i grupowa (pokoje w aplikacji Teams).

Środki dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna, tekst wiersza Wisławy Szymborskiej „Jacyś ludzie”, nagranie głosowe (YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=Aid4f_dpsuY)
- aplikacje: Mentimeter, Google Forms, Notes Zajęć Teams (polecenia dla grup; materiały)

Kształtowane kompetencje kluczowe

Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 2018 r.:

1. Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.
2. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

3. Kompetencje cyfrowe.
4. Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się.
5. Kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

I. Faza przygotowawcza

1. Powitanie i sprawdzenie listy obecności.
2. Ustalenia techniczne dotyczące sposobu pracy w aplikacji Teams, Mentimeter i Google Forms. Nauczyciel wyświetla uczniom prezentację przygotowaną do wstępnej części lekcji (Załącznik_1).
3. „Pytanie na rozgrzewkę” – jego celem jest zainspirowanie, pobudzenie do samodzielnego myślenia i swobodnych wypowiedzi uczniów na temat historii ludzkości, migracji itp. W tym czasie nauczyciel na czacie zamieszcza kody do dwóch zadań w aplikacji Mentimeter.
 - Uczniowie: wypowiadają się w formie skojarzeń (słowa-klucze) lub zadają pytania dotyczące prezentacji na stronie: www.menti.com (wpisują kody podane przez nauczyciela).

Oczekiwane odpowiedzi uczniów dotyczą zagadnień migracji, wypędzenia, zesłania, wykluczenia, prześladowań itp.

Zpisz pierwsze skojarzenia z oglądnymi obrazami.



Go to www.menti.com and use the code 1584 1900

Jakie pytania budzi obejrzana przez Ciebie prezentacja?

1/3

Przed czym ludzie muszą uciekać?

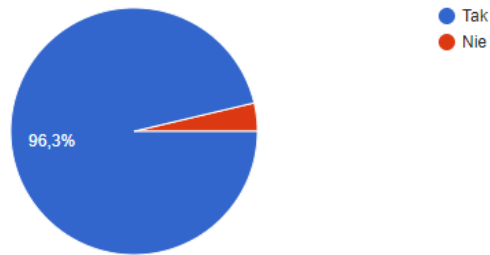
0

Mark as answered

4. Nauczyciel korzysta z prezentacji pomocniczej. Wyświetla temat lekcji, cele, kryteria osiągnięcia sukcesów i sposób oceniania w trakcie lekcji (Załącznik_2).
5. Nauczyciel proponuje uczniom krótki quiz w aplikacji Google Forms jako wstęp do właściwej części zajęć. Anonimowe wyniki wyświetla na ekranie.

Czy język kształtuje rzeczywistość (pozajęzykową)?

27 odpowiedzi



II. Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyświetla tekst „Jacyś ludzie” Wisławy Szymborskiej oraz udostępnia nagranie głosowe: https://www.youtube.com/watch?v=Aid4f_dpsuY
2. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy, a następnie objaśnia zadania (korzysta z prezentacji pomocniczej (Załącznik_2); dodatkowo zadania są umieszczone do pobrania w plikach w aplikacji Teams).

Grupa I

„Wyławianie” zaimków z tekstu:

A/ wypiszcie 5-7 różnych zaimków

B/ zapiszcie obok nazwy rodzajów zaimków.

*możecie skorzystać ze strony internetowej:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Zaimek>

Grupa II

Rozpoznawanie funkcji części mowy:

A/ Jak nazywają się zaimki: *jakiś, czyjś*? W jakich sytuacjach komunikacyjnych w języku polskim są używane wskazane zaimki?

B/ Zastąpcie dwa zaimki z pierwszego wersu przymiotnikami. Czy ma to wpływ na zmianę sensu zdania?

*możecie skorzystać ze strony internetowej:

<https://eszkola.pl/jezyk-polski/zaimek-10946.html>

Grupa III

Jaki to typ liryki (wiersz Szymborskiej „Jacyś ludzie”)?

A/ Czy podmiot liryczny ujawnia swoją obecność?

B/ Jaką funkcję pełnią czasowniki, np. *zostawiają, mają, wyjdzie, pozostawi* (określ formy tych czasowników)?

C/ Jaką funkcję pełni partykuła „jeśli” w ostatniej zwrotce?

*możecie skorzystać ze strony internetowej:

<https://www.partykula.pl/typy-liryki/>

Grupa IV

Temat wiersza – problem/zagadnienie:

A/ Określcie tematykę tekstu.

B/ Jakie konteksty interpretacyjne mogą być pomocne w jej odczytaniu?

3. Nauczyciel zamyka „pokoje”, a po ośmiu minutach prosi o prezentację wypracowanych przez uczniów materiałów.
- Wybrany przez grupę uczeń prezentuje efekty pracy całości (ekran z pracami uczniów w „obszarze pracy wspólnej” w Notesie zajęć udostępnia nauczyciel). Czas prezentacji ok. 15 min.
 - Oczekiwane odpowiedzi uczniów:

Numer grupy:	Treść zadań:	Oczekiwane odpowiedzi:
I.	„Wyławianie” zaimków z tekstu: A/ wypiszcie 5-7 różnych zaimków B/ zapiszcie obok nazwy rodzajów zaimków.	A/ np. jacyś, czyjś, niektórymi, komuś, coś, im, kto B/ np. jacyś – zaimek nieokreślony; zaimek rzeczowny im – zaimek dzierżawczy, zaimek rzeczowny kto – zaimek pytajny (pytający), zaimek rzeczowny niektórymi – zaimek nieokreślony, zaimek rzeczowny
II.	Rozpoznawanie funkcji części mowy: A/ Jak nazywają się zaimki: <i>jakiś, czyjś</i> ? W jakich sytuacjach komunikacyjnych w języku polskim są używane wskazane zaimki? B/ Zastąpcie dwa zaimki z pierwszego wersu przymiotnikami. Czy ma to wpływ na zmianę sensu zdania? C/ Jaką funkcję pełni partykuła „jeśli” w ostatniej zwrotce tekstu?	A/ zaimek (nieokreślony); gdy nie chcemy wskazywać na podmiot, nie chcemy dookreślać lub uogólniamy B/ np. dobrzy ludzie w ucieczce przed złymi ludźmi... lub ... biedni ludzie w ucieczce przed nietolerancyjnymi ludźmi... itp. Służy to uokretnieniu sytuacji. C/ wskazuje na tryb warunkowy/ przypuszczenie; utwór kończy się refleksją (oczekiwaniem rozwiązania sytuacji „jakichś ludzi”); człowiek ma wpływ na rzeczywistość.
III.	Jaki to typ liryki (wiersz Szymborskiej „Jacyś ludzie”)? A/ Czy podmiot liryczny ujawnia swoją obecność?	Liryk opisowa. A/ nie, przedstawia sytuacje, które miały miejsce i mogące się wydarzyć w przyszłości

	B/ Jaką funkcję pełnią czasowniki, np. zostawiają, mają, wyjdzie, pozostawi (określ formy tych czasowników)?	(antycypacje) B/ 3 os. l. poj. i 3 os. l. mn. – wskazują na opisowy charakter utworu, sytuacyjność; liryka pośrednia
IV.	Temat wiersza – problem/zagadnienie: A/ Określcie tematykę tekstu. B/ Jakie konteksty interpretacyjne mogą być pomocne w jej odczytaniu?	A/ Tematem wiersza jest odwieczny problem wpisany w historię ludzkości: migracje, wygnanie, prześladowanie, zsyłka itp. B/ np. biblijny (niewola egipska Żydów, i wypędzenie z ich ojczyzny, historia Jezusa), zsyłki Polaków na Syberię, emigracja polityczna, powstaniowa w XIX w itd.

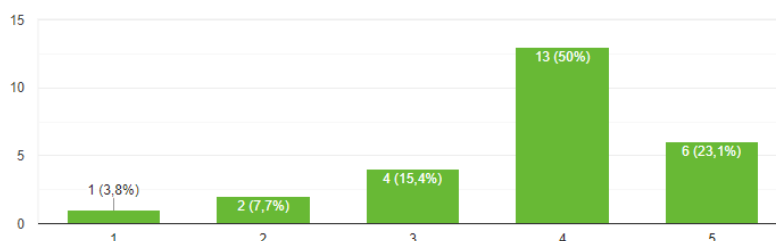
III. Podsumowanie lekcji

1. Nauczyciel jeszcze raz zadaje pytania, nawiązując do tematu (technika „losowania numerków”):
 - Czy język kształtuje rzeczywistość, w której żyjemy?
 - Czy język poezji (literatury) ma wpływ na odbiór świata przez czytelnika?

➤ Uczniowie wypowiadają się w sposób swobodny, odnosząc się do prezentowanych materiałów kontekstowych i wymowy ideowej wiersza dotyczącej cierpienia ludzi, którzy są zmuszeni do opuszczenia swojego miejsca. Powinna pojawić się refleksja dotycząca aktualności tematu bez względu na okoliczności zewnętrzne, czas, w którym żyje człowiek. Rozstrzygają, czy język kształtuje rzeczywistość.
2. Nauczyciel zadaje pytanie, odwracając sens poprzednich: czy rzeczywistość, w której żyjemy, ma wpływ na język?
 - Uczniowie odpowiadają w oparciu o wiedzę, którą posiadają na tym etapie edukacyjnym.
 - Dopuszczalne jest pozostawienie tej kwestii jako otwartej.
3. Nauczyciel prosi uczniów o samoocenę w aplikacji Google Forms oraz o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej (wpisuje link na czacie), a następnie wyświetla jej wyniki.

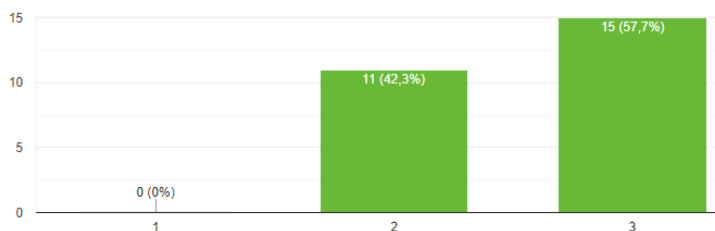
Oceń w skali od 1 do 5 swoją pracę na lekcji (indywidualną i w grupie):

26 odpowiedzi



Oceń, w jakim stopniu rozumiałeś zagadnienia związane z językowym obrazem świata w wierszu Wisławy Szymborskiej "Jacyś ludzie"?

26 odpowiedzi



IV. Praca domowa:

Nauczyciel wyświetla polecenia (prezentacja pomocnicza). Informuje, iż praca domowa znajduje się „Zadaniach” Teams.

Treść zadania domowego:

1. Rozstrzygnij, czy rzeczywistość ma wpływ na język? Uzasadnij swoje stanowisko.
2. Dla chętnych: opisz znaną Ci (zasłyszaną, obejrzaną) historię „jakichś ludzi”, która została metaforycznie przedstawiona w wierszu Szymborskiej.

Samokształcenie:

Nauczyciel prosi o sporządzenie w ramach pracy indywidualnej (poza lekcją online) samodzielnych notatek, w oparciu o efekty pracy czterech grup.

- Uczniowie sporządzają samodzielnie notatki podsumowujące lekcję w zeszytach przedmiotowych.